

Trump'ın İkinci Dönemini Anlamak: Huntington'un Güvenlikleştirme Çabaları Yol Gösterebilir mi?

Understanding Trump's Second Term: Can Huntington's Securitization Efforts Provide Guidance?

Hasan Deniz PEKŞEN*

Öz

Huntington "Medeniyetler Çatışması mı?" çalışması ile Soğuk Savaş sonrası dünyaya dair şüpheli bir perspektif sunmuş ve bu çalışması üzerinden tartışılmıştır. Ne var ki, ele alınacak çalışmada Huntington'un Soğuk Savaş sonrası çalışmalarının ABD'nin ulusal kimliğini yeniden nasıl şekillendireceği yönündeki arayışının parçaları olarak değerlendirilmesi gerektiği ve bunun Trump ve Bush yönetimlerini etkilediği savunulacaktır. Soğuk Savaş sonrası Huntington literatürü değerlendirildiğinde, ABD'nin küreselleşme ve göç olguları karşısında ulusal kimliğini kaybetmesi kaygısının ve buna karşı ürettiği "düşmanını tanımlayarak kendini tanımla" olarak özetlenebilecek çözümü'nün 9/11 sonrası Amerikan siyasal hayatına hâkim olduğu savunulacaktır. Bu yaklaşım Trump'ın başarısını ve politikalarını anlamakta da kullanışlı olabilir. Bu bağlamda çalışmada Huntington'un yazıları ile G.W.Bush ve D.Trump yönetimlerinin söylem ve politika uygulamaları arası ilişki ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Trump Yönetimi, Huntington, Güvenlik, Güvenlikleştirme, Bush Yönetimi.

Abstract

Huntington's "Clash of Civilizations?" offers a skeptical perspective on the post-Cold War world and has been widely debated on that basis. However, this study argues that Huntington's post-Cold War writings should be understood as part of his broader effort to redefine the United States' national identity, an effort that would later influence both the Bush and Trump administrations. A review of Huntington's post-Cold War literature suggests that his concern over the U.S. losing its national identity in the face of globalization and immigration—and his proposed solution, which can be summarized as "define yourself by defining your enemy"—came to dominate American political life after 9/11. This framework may also be useful for understanding Trump's political success and policy orientations. In this context, the study examines the relationship between Huntington's writings and the discourse and policy practices of the G.W. Bush and Donald Trump administrations.

Key Words: Trump Administration, Huntington, Security, Securitization, Bush Administration.

Giriş

Amerikan Başkanlarının seçimi en azından yüz yıldır ABD dışında da önemsen ve dikkatle takip edilen bir konu olagelmışse de, 1945 sonrasında ülkenin çift kutuplu sistemdeki konumu nedeniyle, 1991 sonrasında ise tek süper güç olarak kalması nedeniyle uluslararası toplum nezdindeki önemini giderek artırmıştır. Bu hususlara ek olarak gerek 11 Eylül saldırıları sonrası güvenlik orta-

Makale Geliş Tarihi: 10.11.2024. Makale Kabul Tarihi: 07.02.2025.

Araştırma Makalesi / Künye: PEKŞEN, Hasan Deniz. "Trump'ın İkinci Dönemini Anlamak: Huntington'un Güvenlikleştirme Çabaları Yol Gösterebilir mi?". Gazi Akademik Bakış Dergisi (GABD), 19/37, (Aralık 2025): s. 111-134. <https://doi.org/10.19060/gav.1838047>

* Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Okan Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü, İstanbul. E-mail: hasan.peksen@okan.edu.tr; ORCID: 0000-0003-4008-9970

Gazi

Akademik
Bakış

111

Cilt 19
Sayı 37
Kış 2025

mı, gerek 2007-2009 krizi sonrasında ekonominin ve küreselleşmenin geleceği, 2010 sonrasında Kuzey Afrika ve Ortadoğu'da başlayan isyanlar sonrasında ki jeopolitik sarsıntılar, ve tüm bunlara eşlik eden iklim krizi ve göç dalgaları gibi meselelerde ABD'nin alacağı tutumun belirleyici konumu nedeniyle 2016 sonunda gerçekleşen Başkanlık seçimi daha sürecin başlangıcından itibaren bir kritik bir önem kazanmıştır. Seçimi Donald Trump'un kazanması ise, söz konusu galibiyetin Amerikan toplumu ve siyasetinde bir dönüşümün bir sonucu olup olmadığının, yani oluşan durumun tepkisel ve geçici bir durum olup olmadığının sorgulanması sürecini beraberinde getirmiştir. Trump'ın girdiği ikinci seçimi Biden'a karşı kaybetmesi, bu yaklaşıma sahip olanların sayısını artırsa da, bir dönem sonrasında -aldığı desteği de artırarak- yeniden başkan seçilmesi, söz konusu başarının nedeninin Amerikan iç politikasının dalgalarının ötesinde bir nedenselliğe sahip olup olmadığının sorgulanması gerekliliğini ortaya koymuştur.

Daha ilk Trump yönetiminden önce, ABD'nin karşılaştığı yapısal sorunların farklı boyutlarına dair çok sayıda açıklama getirilmiştir. Bu açıdan bakıldığında şüphesiz ki ilk Trump yönetimi bu sorunlara reaksiyon veren Amerikan vatandaşlarının bir tepkisi olarak anlaşılmaktadır. Bununla birlikte ikinci döneme giden yolda, bu sorunların bir kısmının Trump tarafından çözülememiş olmasına, bir kısmının ise Biden yönetimince kısmen çözülmüş olmasına karşın Trump'ın ikinci kez seçilmiş olması, bu sorunların dışında gerekçeleri de irdilemeyi gerektirmiştir.

Trump'ın ilk dönemini kapsayan incelemelere bakıldığında Amerikan ekonomisindeki değişimlere karşı korumacılık eğilimleri¹, ülkede gözlemlenen siyasete güvensizlik ve temsil edilmeme inancı², göçmenlerin ABD siyaset ve ekonomisine olumsuz etki yaptıklarına dair inanış³, ABD'nin küresel rolünün getirdiği maliyetlere tepki⁴ gibi gerekçeler gösterilmektedir. Bu konularda Trump'tan önceki yıllarda yapılmış olan çalışmaların benzer sebepleri geleceğin sorunları olarak ortaya koyması söz konusu boyutların geçerliliğini vurgulamaktadır. Bu kapsamda Nye henüz 2003 yılında *"küreselleşmeye yönelik tavırların Amerikan gücü için yeni bir aşıl topuğu olabileceğini"* ve halkın büyük ke-

- 1 Alexia F. Champbell, "Trump's Protectionist Economic Plan is Nothing New", <https://www.theatlantic.com/business/archive/2017/01/trumps-protectionist-economic-plan-is-nothing-new/512585/>, 2017.
- 2 Francis Fukuyama, "American power is Waning Because Washington Won't Stop Quarrelling", <https://newrepublic.com/article/116953/american-power-decline-due-partisanship-washington>, 2017.
- 3 Brownstein Ronald - Leah Askarinam, "Can Trump Afford to Betray Anti-Immigrant Voters", <https://www.theatlantic.com/politics/archive/2016/08/will-trump-break-with-the-anti-immigrant-voters-who-helped-him-win-the-primary/497816/>, 2016.
- 4 The Economist, "America's Allies are Preparing for a Bumpy Ride", <http://www.economist.com/news/international/21711881-donald-trumps-victory-has-shaken-countries-depend-america-security-and>, 2016.

Görüş

Akademik
Bakış

112

Cilt 19
Sayı 37
Kış 2025

siminin yabancıların ülke içinde yatırım yapmalarını kolaylaştıran politikalar ve ABD yerine yurtdışında yapılan Amerikan yatırımlarına karşı olduğunu belirtmektedir.⁵ Nye, 2015 yılındaki bir çalışmasında ise ABD'nin konumunun rakipleri tarafından değiştirilemeyeceğini savunduktan sonra, Roma benzeri bir içten çürüme ihtimalini sorgulamakta ve ülkede hükümet, medya, üniversiteler, şirketler gibi temel kurumlara olan güvenin yüzde 50 ve fazla oranlarda düştüğünü ortaya koyarak⁶ bunun yaratabileceği tepkilere değinmektedir. Benzer gözlemi Fukuyama, *"Amerikan toplumu genel ekonomik durum nispeten güçlü olduğu için değil, siyasal sistem kayda değer bir çürüme içinde olduğu için gerilemektedir"* şeklinde ifade etmektedir.⁷ Münkler ise 2005 yılındaki çalışmasında ABD'nin askeri harcamalarını artan cari işlemler açığı ile sürdürmek zorunda olduğundan, mevcut askeri konumunu korumak için kamu harcamalarında Amerikan vatandaşlarının hayatına yansiyacak kısıtlamaları gündeme getirmek zorunda kalacağını belirtmektedir.⁸ Buna paralel bir anlayışla, uluslararası koalisyona dayanmayan uluslararası müdahalelerin⁹ dolaylı etkileri ile çok pahalıya mal olacağını belirtmekte ve ABD'nin en kısa zamanda başta NATO olmak üzere askeri yükümlülük ve maliyetlerini müttefikleri ile paylaşma arayışına gireceğini belirtmektedir.¹⁰ Kennedy de benzer bir vurgu ile "emperyal aşırı genişleme" sürecinin etkisindeki ABD'nin gerilemesini yavaşlatmak üzere küresel güvenlik yükümlülüklerini azaltması gerektiğini söylemektedir.¹¹ Bacevich ise, Amerikan vatandaşlarının ABD'nin askeri, ekonomik ve siyasi anlamdaki küresel angajmanlarının sağladığı avantajların¹², getirdiği yük ve sorumluluktan az olması nedeniyle demokratik bir baskı sürecini başlatacağını ve ABD'yi küreselleşme politikalarından vazgeçirebileceğini vurgulamaktadır.¹³

Ne var ki, yukarıda değinilmiş yapısal sebeplerin hiçbirisi son on yıldaki göçmen oranlarının ABD tarihinin birçok geçmiş göç dalgalarının altında olma-

- 5 Joseph S. Nye, *Amerikan Gücünün Paradoksu*, (Çev. Gürol Koca), Literatür Yayınları, İstanbul 2003, ss. 165-166.
- 6 Joseph S. Nye, *Amerikan Yüzyılı Bitt mi?*, (Çev. Burç Beşgül), Röle Akademik Yayıncılık, İstanbul 2016, s.88.
- 7 Francis Fukuyama, "American power is Waning Because Washington Won't Stop Quarrelling", <https://newrepublic.com/article/116953/american-power-decline-due-partisanship-washington>, 2014.
- 8 Herfried Münkler, *İmparatorluklar*, (Çev. Zehra Aksu Yılmaz), İletişim Yayınları, İstanbul 2012, ss.249-250.
- 9 1991 yılında gerçekleştirilen Körfez Savaşının maliyetinin %80'e yakın bir kısmının müttefikler tarafından karşılanması gibi.
- 10 Münkler, a.g.e., s. 251.
- 11 Paul Kennedy, *Büyük Güçlerin Yükseliş ve Düşüşleri*, (Çev. Birtane Karanakçı), İş Bankası Yayınları, İstanbul 2015, ss. 603-616.
- 12 Bacevic, bu angajmanların tamamını kapsamak üzere "imparatorluk", avantajları karşılamak üzere ise "ganimet" terimlerini kullanmaktadır.
- 13 Andrew Bacevic, "Neues Rom, neues Jerusalem" Irich Speck ve Natan Sznajder (Der.), *Empire America: Perspektiven Einer Neuen Weltordnung*, Deutsche Verlag, Münih 2003, ss. 71-82.

Gaz

Akademik
Bakış

113

Cilt 19
Sayı 37
Kış 2025

sına¹⁴ rağmen neden göçmenlerin Trump yönetimi tarafından birincil hedefler arasında gösterildiğini açıklamamaktadır. Benzer şekilde dış kaynaklı terörist saldırılarda ölen Amerikan vatandaşı oranı 45.808 kişide 1 kişi olurken, polis şiddeti sonucunda ölen vatandaş sayısının 8.359 kişide 1 kişi ve bireysel silahlanmanın sonucu sayılabilecek silahlı saldırılarda ölen kişi oranının 358'de 1 kişi olduğu görülmektedir.¹⁵ Bu açıdan bakıldığında G.W.Bush ve Trump dönemlerinde neden "İslami" terörizm odaklı bir güvenlik politikasının geliştirildiğini veya Trump döneminde neden yedi ülke vatandaşlarına anayasaya aykırı şekilde giriş yasağı getirildiğini açıklamak için yukarıda sayılan argümanlar yetersiz kalmaktadır. Bu noktada ABD karar alıcıları ve düşünürleri nezdinde önemli bir etkiye sahip olmuş Samuel Huntington'un çalışmalarına odaklanmanın yardımcı olduğu görülmektedir. Bu nedenle Huntington'un çalışmaları ile Trump yönetimi politikaları ve ayrıca Trump ve G.W.Bush politikaları arası paralellikleri bulmak, boşlukları doldurmak açısından fayda sağlayabilir.

Bu bağlamda çalışmada ilk olarak yapılacak olan Huntington'u bir arayışa iten uluslararası ortamı ve onun yarattığı güvenlik anlayışını özetlemek olacaktır. Zira Türkçe literatüre "güvenlikleştirme" olarak giren kavramın ışığında Huntington'un toplumsal güvenlik sektöründe ulusal kimliğin yeniden inşası adına önemli bir "güvenlikleştiren aktör" konumuna geçtiği değerlendirilmektedir. Bu konumu nasıl kazandığını açığa çıkarmak için ise düşünürün "arayışı", ortaya koyduğu yazılarında aranacaktır. Bunların ardından yapılacak olan Huntington tarafından geliştirilmiş olan yaklaşımların 9/11 sonrası Cumhuriyetçi yönetimler tarafından nasıl söylem ve politika uygulamaları haline getirildiğini anlamak olacaktır.

Böylece Huntington üzerinden 1991 sonrası ABD içerisindeki kimlik inşası çalışmalarında süreklilik barındıran unsurların izi sürülürken, Trump'un yükselişine dair yapılan açıklamalara yeni bir bakış açısı ile katkıda bulunulmaya da çalışılacaktır.

Güvenlik, Küreselleşme, Kimlik

Uluslararası ilişkiler literatüründe 25 yıldır tekrar edilemediği üzere, Soğuk Savaşın sonlanması yalnızca çift kutuplu sistemin sonlanmasını ifade etmemiş, aynı zamanda önüne set çekilmiş olan gelişmeler bütününü de ortaya çıkarmıştır. Küreselleşme adıyla anılan bu süreç, ulus devletlerin başat konumda olduğu ilişkiler ağındaki dönüşümlerin sorgulanması ve bu dönüşüm sürecinde tüm aktör ve alanların ne şekilde etkilendiğinin de araştırılması sürecini başlatmıştır. Bu bağlamda en belirleyici alanlardan olan güvenlik alanı da kav-

14 Joseph Nye, ag.e., 2016, ss.141-144.

15 Dave Mosher – Gould Skye "How Likely Are Foreign Terrorists to Kill Americans? The Odds May Surprise You", <http://www.businessinsider.com/death-risk-statistics-terrorism-disease-accidents-2017-1>, 2017.

ramsal açıdan yeni değerlendirmeler kazanmış ve daha önce güvenlik anlayışında sabit olarak kabul edilen kimlik olgusu sorgulanmaya başlamıştır. Bu nedenle bu üç olgunun birbiri ile olan etkileşimini açıklamak faydalı olacaktır.

Güvenlik ilk kavramsallaştırmalarının görüldüğü dönemlerden beri yalnızca maddi unsurların emniyetini sağlamaktan ibaret bir teknik mesele olarak değil, tüm fiziksel ve psikolojik edinimlere, diğer adıyla “değerlere” yönelik bir endişe/tehdit¹⁶ olmaması ve/veya hissedilmemesi durumu olarak ortaya konmuştur.¹⁷ Bu bağlamda Batıdaki geleneksel gelişiminde de Atina imparatorluğunun korunması, Roma'ya kimliğini veren dini/felsefi arka planın korunması ile kamusal düzenin korunması anlamlarını içerecek şekilde gelişmiş ve bunları bünyesinde birleştirmiştir. Kavramsal gelişimdeki arka plana dikkat edildiğinde birbirinden farklı alanları içeren, dış tehditten korunma, toplumu bir arada tutan “kimliği” muhafaza etme ve kamusal düzeni sağlayarak toplumun endişeden uzak olmasını sağlamak alanları mevcuttur ve bu farklı alanların güvenliğinin sağlanması uzun yüzyıllar boyunca farklı yapılar ve aktörlere teslim edilebilmiştir. Bununla birlikte egemen devletlerin ortaya çıkması ve daha sonra ulus devlet olarak formüle edilmeleri sonrasında, Hobbes'çu anlamda nitelendirilebilecek bir konsolidasyon söz konusu olmuştur. Tilly tarafından veciz bir şekilde “savaşların devleti, devletlerin de savaşı biçimlendirmesi”¹⁸ olarak ifade edilen¹⁹ bir dönüşüm süreci sonrasında, kamusal düzenin ve toplumsal birlikteliğin dış tehditten (diğer devletlerden) korunmak anlamına geldiği bir güvenlik konsolidasyonu ortaya çıkmış ve “düşmanın maddi-manevi tüm iradesinin toplandığı ordusunu” caydırmak veya yenmek üzerine kurulu,²⁰ askeri alana ve egemen devletlere dayalı uluslararası sistemde güvenlikle eş anlamlı hale gelmiştir. Nitekim devletlerin tüm değerlerini yok etme kapasitesine sahip bir olgu olarak nükleer silahların geliştirilmesi, Soğuk Savaş döneminde “ulusal güvenlik” olgusunun kavramsallaştırılarak uluslararası ilişkiler çalışmalarının merkezine konulmasını da beraberinde getirmiştir.²¹ Böylesi bir anlayışın doğal sonucu olarak ulusal kimlik farklı toplumsal kimliklerinin üzerine çıkarak vatandaşları dışarıdan gelecek tehditlere karşı koruyan güvenlik

- 16 Kavramın ilk kullanımlarından olan “securitas” terimi “se” (olumsuzluk-olmama) ve “cura” (endişe) kelimelerinin bir araya gelmesinden türemiştir. Bu etimolojik kökenin de gösterdiği gibi olgu, günümüzdeki tehdit kavramını kazanmadan önce fiziksel alanın ötesinde bir olguya sahiptir. Kavramın gelişiminin ayrıntılı incelemesi için bkz. Arends, 2009, s.5.
- 17 Arnold Wolfers, “National Security as an Ambiguous Symbol”, *Political Science Quarterly*, LXVII/4 1952, ss. 481-502.
- 18 Charles Tilly, *Zor, Sermaye ve Avrupa Devletlerinin Oluşumu*, (Çev. Kudret Emiroğlu), İmge Yayınevi, Ankara 2001, s.123.
- 19 Bu ifade yaygın olarak “savaşlar devlet yapar, devletler savaş yapar” olarak ifade edilmişse de bu metinde eserin çevirisindeki ifadeye sadık kalınmıştır.
- 20 Carl von Clausewitz, *Savaş Üzerine*, (Çev. Selma Koçak), Doruk Yayınları, İstanbul 2015, ss.726-728.
- 21 Hans Günter Brauch, “Güvenliğin Yeniden Kavramsallaştırılması: Barış, Güvenlik, Kalkınma ve Çevre Kavramsal Dörtlüsü”, *Uluslararası İlişkiler*, V/18, 2008, s.3.

Gaz

Akademik
Bakış

115

Cilt 19
Sayı 37
Kış 2025

hizmetini sunan devletin kimliği haline gelmiştir. Bir “üst kimlik” olarak ele alınan ulusal kimliğin yanında diğer toplumsal kimlikler “alt kimlik” olarak kabul edilmiş, sürekli bir dış askeri tehdidin hissedildiği bir ortamda verili ve edilgen bir konuma geçmişlerdir. Küreselleşme süreci ise bu noktada bir kırılmayı işaret etmektedir. Zira egemen ulus devlet içerisinde konsolide edilmiş yapıları ayrıştırarak bireylerden devletlere uzanan düzlemde bir yeniden tanımlama sürecini başlatmıştır.

Birçok farklı tanımlamaya ve niteliği (hatta gerçekten var olup olmadığı) ile ilgili olarak üç farklı görüşe²² konu olan küreselleşme olgusunun güvenlik alanına yaptığı en önemli etkiler Bauman’ın deyimi ile mekansallığın –ve dolayısıyla topraksal sınırlılığın- dönüşümünü içeren bir süreci başlatması²³ ve Bell’in deyimi ile ulus devletlerin bu yeni dünyada “*hayatın bazı sorunları için çok büyük, bazı sorunları için ise çok küçük kaldıkları durumların*”²⁴ ortaya çıkması olmuştur. Bu bağlamda mekansallık anlamında ulusal sınırlarla toplumsal sınırların tam olarak örtüşmemesi olgusunun ortaya çıkması, toprağa bağlı bazı aidiyetlerin kendilerini yeniden anlamlandırma girişimine yol açmıştır.²⁵ Benzer şekilde devlet mekanizmasının çözüm üretebilme anlamında küreselleşme sürecinin getirdiği bazı durumlara yetersiz kalması ise ulus devletlerin temel meşruiyet alanlarının sorgulanmasını ve bazı kişi ve grupların ulus-altı ya da ulus aşırı çözüm mekanizmalarını önelemelerini beraberinde getirmiştir. Bu durum ise şüphesiz ki, ulusun bütünlüğü ve ulusun kaynaklarının gerekli işler için devletin emrine verilmesini gerektiren organizasyonu tehdit etmesi açısından devletlerin karşılaştıkları en önemli meydan okumalardan birisini ortaya çıkarmıştır. Bu bağlamda dünyanın birçok noktasında o güne kadar alt kimlik olarak adlandırılan etnik ve dini kimlikler referans gösterilerek başlatılan çatışmalar, herhangi bir çatışma durumunda olmayan devletlerde de benzer duruma düşme tehlikesi olup olmadığı ve/veya düşmemek için ne yapılması gerektiği sorularını ortaya çıkarmıştır. Buna paralel şekilde ulus üstü alanda gelişen karşılıklı bağımlılığın ticaret çıkarlarını önceleyerek küreselleşme sürecinde ulus devlete ikinci bir konum atfetmeleri de,²⁶ birçok düşünürü bu konuda endişeye sevk etmiştir. Bir sonraki kısımda açılacağı üzere, Huntington bu iki konuda da endişeye de sahip bir düşünür olarak ABD için çözümler arayacaktır. Gerek Huntington gerekse farklı düşünürler için mesele kendi kimliklerinin ne olduğunu tanımlamak ve buna yönelik tehditlerin ne olduğunu saptamak yönünde ilerleyecektir. Literatürde görülen bu yeni sorgulama süreci

22 Küreselleşme yaklaşımları genel anlamda “küreselleşmeci”, “şüpheci” ve “dönüşümcü” olarak üç farklı yaklaşıma sahiptir. Üç yaklaşımın karşılaştırıldığı bir tablo için bkz. Giddens, 2008, s.94.

23 Zygmund Bauman, Küreselleşme, (Çev. A. Yılmaz), Ayrıntı Yayınları, İstanbul 2010, ss. 16-17.

24 Daniel Bell, “The World and the United States in 2013”, *Deadlus*, CXVI/3, 1987, ss. 1-32.

25 Ole Waever, “Toplumsal Güvenliğin Değişen Gündemi”, *Uluslararası İlişkiler*, V/18, 2008, s. 152.

26 Joseph S. Nye, “Küreselleşme ve Amerikan Gücü”, David Held ve Anthony McGrew (Der.), *Küresel Dönüşümler*, (Çev. Cemil Boyraz), Phoenix Yayınevi, Ankara 2008, ss. 140-143.

ise Kopenhag Okulu tarafından sistematik şekilde ele alınarak “toplumsal güvenlik” kavramı altında değerlendirilecektir.

Güvenlik çalışmalarına üç temel alanda katkıda bulunan Kopenhag Okulu, güvenliğin yalnızca ulusal güvenliğe dayanmayan yönlerini ortaya koyarak yeni sektörleri içerecek şekilde genişlemesini vurgulamış, yalnızca ulusu içermeyen tehdit algılamalarını ortaya koyacak şekilde derinleşmesini göstermiş ve yeni sektörlerdeki tehditlerin subjektif niteliğine atfen bir olgunun nasıl güvenlik alanına alındığını (ya da çıkarıldığını) incelemişlerdir.²⁷ Bu bağlamda askeri alanda ortaya çıkmayan ve askeri yöntemlerle çözülmesi mümkün olmayan dört yeni sektör²⁸ daha vurgulayan Kopenhag Okulu bu sektörlerde görülen olguların nasıl güvenlik alanına aktarıldığı ile ilgilenir. *Güvenlikleştirme* kavramı üzerinden tartışılan bu açıklamaya göre, referans nesnesi olarak gösterilen bir alana yönelik bir tehdit olduğuna dair bir savlama ile başlayan süreç, söz konusu referans nesnesini korumak üzere normalin dışında önlemler alınması ile devam eder. Böylece o ana kadar toplumsal, ekonomik ya da herhangi başka bir alanın konusu olan bir olgunun güvenlik alanına alınması ve devlet mekanizmasının harekete geçirilmesi söz konusu olacaktır.²⁹ Özetle bir söz-eylem olarak güvenlikleştirmede, bir fenomeni alarak güvenlik meselesi olarak tanımlayacak bir “güvenlikleştirilen aktör”, güvenlik konusu olarak tanımlanacak bir fenomen, yani “referans nesnesi” ve ortaya konan olgunun bir güvenlik sorunu olduğunu kabul ederek alınacak önlemlere rıza gösterecek bir “dinleyici kitlesi” yani kamuoyu olması gerekmektedir.³⁰ Bu bağlamda olguyu bir varoluşsal tehdit olarak tanımlamak konuyu güvenlikleştirmek üzere söz-eyleme hâkim olmak açısından önem taşımaktadır.³¹

Toplumsal güvenlik açısından varoluşsal tehdidin anlamlandırılacağı referans objesi ise kimlik olmaktadır. Bu bağlamda kimlik güvenliği olarak da adlandırılan toplumsal güvenlik, içinde var oldukları devletten bağımsız olarak kendi kendilerini yeniden üretebilen ve varlıklarını devam ettirebilen büyük kimliklerin varlıklarının ve potansiyellerinin güvence altında olmasını ifade etmektedir.³² Bu kimlik tehdit altındaki ulusal kimlik olabileceği gibi, ulusal kimliğin dışındaki bir kimlik olabilir ve yerine göre ulusal kimlik de tehdiye dönüşebilmektedir. İşte bu nedenle söz-eyleme hâkim olmak ve neyin tehdit olup neyin olmayacağını belirlemek konusu önem kazanmaktadır. Diğer bir deyişle

- 27 Barro Buzan - Jaap Wilde - Ole Weaver, *Security: A New Framework For Analysis*, Lynne Rienner Publishers, Londra 1998.
- 28 Bu yeni sektörler, toplumsal güvenlik, insan güvenliği, çevresel güvenlik, toplumsal cinsiyet güvenliğidir. Bu olguların üzerine oturdukları kavramları ortaya koyan faydalı bir tablo için bkz. Hans Günter Brauch, *ag.m*, s. 11.
- 29 Waever, *ag.e*, ss. 46-78.
- 30 Waever, *ag.e* ss. 61-69.
- 31 Buzan, Wilde, Weaver, *a.g.e.*, s. 32.
- 32 Waever, *ag.e*, ss. 155

Gazisi

Akademik
Bakış

117

Cilt 19
Sayı 37
Kış 2025

kimliğin neye göre tanımlanacağı meselesi belirleyici durumdadır. Yaşadıkları toplumun bir parçası olarak bireyler kendi kimliklerini ve bu kimliğin güvenliğini içinde bulundukları toplumla birlikte tanımladıklarından toplumsal kimliğe yönelik bir tehdit, bireysel kimlik ve toplumsal kimliğin iç içe geçmesi nedeniyle kişinin kendi bekasına yönelik bir tehdit olarak algılanabilmektedir.³³ Bu bağlamda iki husus öne çıkmaktadır. İlk olarak kişilerin sahip oldukları kimliklerin arasında, hangi kimliğin öne çıkarıldığı yani “biz kimiz?” sorusunun yanıtlanması olmaktadır. Bununla bağlantılı ikinci husus ise belirlenmiş olan “bize” yönelen tehditlerin ortaya konması ve bize ruhunu veren özelliklerin tehditlerden nasıl korunacağını açıklanmasıdır.

Bu bağlamda Huntington bir güvenlikleştiren aktör konumuna geçerek, referans nesnesi olarak Amerikan ulusal kimliğini ele alacak ve çalışmalarında bu kimliğin hangi hususlar üzerine kurulduğunu ortaya koyacaktır. Yaptığı toplumsal güvenlik olgusuna paralel olarak, algıladığı tehditleri güvenlikleştirme sürecine dahil etmesinden ibaret olacaktır. Böylece Huntington bir güvenlikleştiren aktör olarak küreselleşme sürecinde görülen çeşitli etkilerle çözülmeye gittiğini değerlendirdiği Amerikan ulusal kimliği için bir toplumsal güvenlik modeli inşa etmeye gayret gösterecektir. Bu doğrultuda, Huntington’un sunduğu güvenlik tehditleri ve bunlara karşı önerdiği güvenlik yapısını hangi çalışmalarında, hangi kavramlarla inşa ettiğinin ortaya konması gerekmektedir.

Huntington’un Soğuk Savaş Sonrası Çalışmaları

Huntington, çalışmalarının ekseninde Soğuk Savaş sonrasında bir değişikliğe giderek demokrasi üzerindeki çalışmalarını Amerikan kimliği, demokrasisi ve siyasal sisteminin nasıl eski işlerliğinde sürdürülebileceği konusuna kaydırmıştır. Farklı çalışmalarında vurguladığı ortak nokta, Amerikan kimliğinin küreselleşme sürecindeki yeni konumu ve karşılaştığı tehditler karşısında nasıl varlığını koruyabileceği noktasında yoğunlaşmaktadır.

“Soğuk Savaşın sona ermesi ve Amerikan toplumundaki sosyal, düşünsel ve demografik değişimler Amerikan kimliğinin (...) geçerliliğini sorgulamamıza yol açtı. Yeni dünya düzeni ile birlikte kendilerini güvencede hissedecekleri bir ulusal kimlik duygusundan mahrum kalan Amerikalılar, ulusal çıkarlarını belirleyemez hale geldi ve bunun sonucu olarak Amerikan dış politikasını ulus altı ticari çıkarlarla ulus aşırı ve ulusal olmayan etnik çıkarlar yönetmeye başladı.”³⁴

Buna göre Huntington Amerikan kimliği üzerine olan ifadelerine ilk olarak ekonomik küreselleşmenin ilk etkilerini göstermeye başladığı 1980’lerde

33 Mustafa Aydın, Sinem Açıkmeşe, “İslam Örneğinde Küreselleşen Dünyada Kimliğe Dayalı Güvenlik Tehditleri”, Mustafa Aydın ve diğerleri (Der.), *Uluslararası İlişkilerde Çatışmadan Güvenliğe*, Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2012, s.119.

34 Samuel P. Huntington, “The Erosion of American National Interests”, *Foreign Affairs*, LXXVI/5, 1997, s. 29.

yer vermektedir. Artan ekonomik küreselleşme ve bu sürecin lider ülkesi olarak ABD'nin çıkarlarını küresel ekonomik göstergeler ışığında tanımlamaya başlamasına tepki olarak, kimliğe dayalı bir ulusal çıkar tanımlaması noksanlığında ulusal çıkarların ticari çıkarların kurbanı olacağı uyarısında bulunmaktadır. Henüz 1982'de yılında yazdığı makalesinde, farklı toplumların göçü ile oluşmuş bir devlet olarak ABD'nin kimliğini hep düşünsel unsurlar üzerine kurduğunu ortaya koymaktadır.³⁵ Bu bağlamda kimlik XVI. ve XVII. yüzyıllarda Protestan ahlakçılığı, XVIII. yüzyılda devrimci prensipleri sahiplenme, XIX. ve XX. yüzyıllarda ise liberal rasyonalizm olarak tanımlanmıştır.³⁶ Buna göre Huntington'un bu çalışmada savunduğu, ekonomik küreselleşme sürecinde çıkarların ulusal kimliğe zarar vermemesi için artık yeterince bir arada yaşama kültürü edinmiş olan Amerikalıların ayrı bir kimlik birikimi yaptığı ve ideolojik birlikteliğin organik bir birlikle değişmesi gerektiği olmuştur.

*"İki yüz yıldan beri işler bir siyasal birlik ve ulusal toplumun varlığında Birleşik Devletlerin ulusal kimliğini gelecekte idealler üzerinden tanımlamasına olan gereği azalmaktadır. Tarih, gelenek, kültür ve diğer büyük uluslar gibi paylaşılan ortak bir geçmişe sahip olma gibi somut hususlar, Amerikan kimliğini tanımlamakta kullanılan soyut değerler ve ideallerin yerine geçmek üzere gelişmektedir. Artık ulusal kimliğin ideolojik tanımlanması organik olanla değiştirilebilir."*³⁷

Yukarıda da görüldüğü üzere, henüz ulusal kimliğe yönelik bir tehdit tanımlaması görülmemekle birlikte, hem ulusal kimliğin küreselleşme sürecine kadar üzerine durduğu hususlara değinilmekte, hem de kimliği farklı tarihsel dönemlerden ve farklı düşünsel yapılardan bağımsız kalıcı bir kimlik inşasına olan ihtiyaç vurgulanmaktadır. Ne var ki, küreselleşme sürecinin ortaya çıkması, Huntington'u organik kimliğini yaratamamış ABD'nin ne yapması gerektiğini sorgulamaya yöneltmiştir. Bu sorgulama sürecine Huntington, Soğuk Savaş sonrası tartışmalara katılarak girişmiştir. Fukuyama tarafından ortaya atılan ve büyük ses getiren, Hegelci anlamıyla yaşanan diyalektik sürecin sonrasında liberalizmin antitezi kalmaksızın üstünlük sağlamasını içeren tarihin sonu çalışmasına³⁸ yönelik eleştirilere katılan Huntington, ideolojik çatışmaların yerini medeniyetler arası çatışmalara bırakacağı tezini işlediği meşhur "Medeniyetler Çatışması mı?" makalesini³⁹ yayınlamıştır. Bu makale tek başına değerlendirildiğinde yeni uluslararası sisteme yönelik bir çalışma olarak algılanabilir fakat 1991 sonrası Huntington literatürü ile birlikte değerlendirildiğinde, kimliğini yeniden tanımlama ihtiyacında olan ABD'ye bir yanıt olarak yazıldığı görülebilir. Bu bağlamda ilk olarak bu dönemdeki farklı çatışmalara

35 Samuel Huntington, "American Ideals versus American Institutions", *Political Science Quarterly*, XCVII/1, 1982, ss. 1-37.

36 Samuel Huntington, ag.m, s. 8.

37 Samuel Huntington, ag.m, s. 9.

38 Francis Fukuyama, "The End of History?", *National Interest*, XVI, 1989, ss. 3-18.

39 Samuel P. Huntington, "Clash of Civilizations?", *Foreign Affairs*, LXXII/3, 1993, ss. 22-49.

değirmek, ardından medeniyetler çatışması tezine dönmek gerekmektedir.

Soğuk Savaş sonrası dönem, Huntington'un kimliği bir referans nesnesi olarak alarak tehditleri tanımladığı bir dönem olarak öne çıkmıştır. Bu bağlamda ilk vurgu, organik bir kimliğe erişememiş Amerikan kimliğini bir öteki üzerinden tanımlamaya duyulan ihtiyaç olmuştur:

"Çin, birçok hanedanın yıkılışını atlattı. Ve komünizmin yıkılışının ardından da Çin hala orada duruyor. Ama ABD, kimliğini tanımlayan siyasal ideolojinin sona ermesinden sonra yaşayamaz. Liberal demokrasinin ortadan kalkması ile birlikte Birleşik Devletler de tarihin çöplüğündeki Sovyetler Birliğinin yanına gider. (...) Çünkü ABD kendini hep bir şeyin karşıtı olarak tanımlamıştır. (...) Kime karşı olduğumuzu bilmezsek, kim olduğumuzu nasıl bileceğiz?"⁴⁰

Bu bağlamda Huntington'un SSCB'nin yıkılışını Fukuyama gibi zafer olarak değil bir tehdit olarak tanımlaması önemlidir. Zira aynı dönemde Wallerstein, liberalizmin aynı temelden beslenen yansımaları⁴¹ ile kendisini ortaya koyabildiğini ve sosyalizmin yıkılmasıyla birlikte liberalizmin de ortadan kalkacağı savunmuştur.⁴² Wallerstein'in tezi üzerinden değerlendirmek gerekirse, Huntington'a göre liberalizmin bu yıkılışı, ABD açısından aynı zamanda dayandığı temelin yıkılması anlamına gelmesidir. Bu nedenle ağırlık, daha önce de vurguladığı gibi "kime karşı olduğunun bilinmesi meselesine getirmiştir. Ve düşünür ilk olarak tarihsel ötekileri "Amerika Ulusal Çıkarlarını Yitirirken" başlıklı çalışmasında tarihsel anlamda sınıflandırarak bu ötekilerin önemine açıklık getirmektedir.

"Çünkü Amerikalılar, en baştan beri ulusal kimliklerini hep istenmeyen öteki-nin karşılığı üzerine inşa ettiler. 19. yüzyılın sonuna kadar ABD, kendini köhne Avrupa'nın karşısındaki (...) ilerlemeci, demokrat olarak, Avrupa'nın karşıtı olarak tanımladı. (...) Ardından kendini Nazi Almanya'sı tarafından tehdit edilen Avrupa-Amerikan uygarlığının lideri olarak görmeye başladı. (...) II. Dünya Savaşı sonrası ise Sovyetler Birliği ve komünizmin karşıtı demokratik ülke olarak tanımladı. (...) Bugün, heterojen, çok kültürlü, etnik ve ırksal ayrıma dayalı iç dinamikleriyle ABD, bütünlüğünü koruyabilmek için düşmana diğer bütün ülkelerden daha çok ihtiyaç duyuyor."⁴³

Bu arka plan ışığında medeniyetler çatışması tezi daha önem kazanmaktadır, zira bir bütün olarak ele alınan İslam ülkeleri ve toplumları genelleştirilerek "İslam medeniyeti" adı altında bir tehdit olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda İslam'ı bir din olmasının ötesinde, Batıya ve liberal demokrasi-

40 Samuel P. Huntington, "Demokrasinin Yönetilemezliği", *Avrasya Dosyası*, I/1, 1994, s. 128.

41 Bu yansımalar sağda muhafazakarlık ve solda sosyalizm olarak değerlendirilmiştir.

42 Immanuel Wallerstein, *Liberalizmden Sonra*, (çev. Erol Öz), Metis Yayınları, İstanbul 2012.

43 Samuel P. Huntington, "The Erosion of American National Interests", *Foreign Affairs*, LXXVI/5, 1997, s. 29.

lere bir alternatif bir dünyevi ideoloji olarak sunan Huntington, İslam'ı "dinsel olanla seküler olan arasında herhangi bir ayrım bulunmayan militan bir din"⁴⁴ olarak tanımlamaktadır. Ayrıca İslam dinindeki "bu teokratik eğilimin Müslümanların gayrimüslimlerle uzlaşmalarını olağanüstü derecede zorlaştırdığını"⁴⁵ savunacak ve farklı toplumların bir arada yaşayabileceği bir görüşü de çürütmeye çalışacaktır. Bu nedenle laikliği ve demokrasiyi yaşatmak konusunda önemli bir özelliğe sahip bir Müslüman çoğunluklu nüfusa sahip bir ülke olarak Türkiye bir "bölünük ülke" olarak tanımlanmaktadır.⁴⁶ Medeniyetler çatışması bu karşıtlığın ölçeğini genişletmek adına önemli bir işleve sahiptir. Zira çalışma meseleyi yalnızca İslam'la sınırlamamakta, aynı zamanda İslam-Konfüçyus bağlantısı kapsamında⁴⁷ "doğu" bir bütün olarak alınmakta ve batılı değerlerin karşıtı olarak tehdit haline getirilmektedir. Diğer bir deyişle tehdit hem Çin faktörü de eklenerek yedeklenmekte, hem de kapsamı genişletilmektedir.

*"Asyalılar toplumsallığı, hiyerarşiyi, öte taraftan da bireysel olarak var olmanın olmaması gerektiğini vurgularken Amerika bireysel olarak hak iddia etmeyi geçmişten gelen bir hak olarak gördüğü için Asyalıların görüşleriyle ters düşüyor."*⁴⁸

Bu yaklaşımla, tarih boyunca Batı ile Doğu arasında bir çatışma olduğunu savunan, bu çatışmada Doğunun toplum için kendini feda anlayışı ile hareket ettiğini ve bu yönüyle Batıya hep tehdit oluşturacağını savunan yaklaşım⁴⁹ desteklenerek, medeniyetler çatışması tezinde ifadesini bulan "west against rest"⁵⁰ noktasına ulaşılmaktadır. Böylece toplumsal güvenliği tehdit eden bir öteki, İslam özelinde ve doğu-batı karşıtlığında ortaya çıkarılmaktadır. Bu karşıtlıkla Batı bir modernleşme modeli olarak değil, belirli sabitleri ve farklılıkları olan bir uygarlık olarak alınmakta ve savunulması gereken eşsiz bir temel olduğu savunulurken, bunun farklı kültürlerle harmanlanarak evrenselleşemeyecek bir olgu olduğu savunulmaktadır.⁵¹

Böylece Huntington'un arayışının ilk adımında biz kimiz sorusuna liberal değerlere sahip Batının savunucusu ABD olarak yanıt verilirken, öteki olarak ise odak noktası İslami grup ve devletler olmak üzere Doğu toplumları yanıtı verilmektedir. Bu yaklaşım büyük oranda G.W.Bush yönetimini etkileyecektir. Ne var ki, aşağıda ayrıntılı olarak değinileceği üzere Bush yönetiminin çözüm

44 "Samuel Huntington ile Mülakat: Müslüman-Konfüçyusçu Bağlantısı", *NPO Türkiye*, II/7, s.25. Aktaran Murat Yılmaz (der.) *Medeniyetler Çatışması*, Vadi Yayınları, Ankara 2005, s. 88.

45 Ag.e, s. 25.

46 Samuel Huntington, "Medeniyetler Çatışması"... ss. 41-44.

47 Ag.m., ss. 44-46.

48 Frankfurter Rundschau, "Samuel Huntington ile Mülakat: Kültürün Kıpırsız Perdesi Demir Perdenin Yerini Alacak", 1994. Aktaran, Murat Yılmaz (der.) *Medeniyetler Çatışması*, Vadi Yayınları, Ankara 2005, s. 97.

49 Bu yaklaşımın sistematik bir incelemesi için bkz. Camous, 2011.

50 Samuel Huntington, "Medeniyetler Çatışması"... ss. 38-41.

51 Samuel Huntington, "The West is Unique, Not Universal", *Foreign Affairs*, LXXV/6, 1996, ss. 28-46.

Gaz.

Akademik
Bakış

121

Cilt 19
Sayı 37
Kış 2025

olarak sunduğu uygulamaların önemli sorunlar yaratması nedeniyle farklı bir öteki ihtiyacı, Huntington'un arayışına yeni bir şekil vermiştir. Bu bağlamda yeni göçmen dalgaları ve bu dalgaların eritilmesi meselesi hem Amerikan kimliğini hem de ötekiyi yeniden tanımlama ihtiyacını doğurmuştur.

Buna göre Huntington'un 'biz kimiz?' sorusuna yanıtta ağırlığı liberal değerlerin savunucusu ABD yerine, Anglo-Protestan kültür almaya başlamıştır. Bu doğrultuda -bir önceki tehditten taviz verilmeksizin ortaya konmak kaydıyla- öne çıkarılan tehdit ise, bu kültüre uyum sağlayamayan, başta Hispanikler olmak üzere göçmenler ve ticari çıkarları nedeniyle ulusal kimliği ihmal eden elitler olarak gösterilmektedir. Bu bağlamda Huntington'un 2004 yılında ortaya koyduğu iki çalışmada ortak bir ifade göze çarpmaktadır. Düşününün Amerikan kimliğini tanımlamak için kullandığı bu ifadeler, kimlikteki Anglo-Protestan vurgusunu göstermesi açısından önemlidir:

*"Neredeyse dört yüzyıllık kurucu yerleşimcilerin Anglo-Protestan temelinden ötürü, kurucuların bu Anglo-Protestan kültürü Amerikan kimliğinin merkezi ve süregelen bileşeni olmuştur. O halde sormak gerekir: Eğer Amerika XVII. ve XVIII. yüzyıllarda Britanyalı Protestanlar tarafından değil de Fransız, İspanyol ya da Portekizli Katoликler tarafından kurulsaydı bugünkü Amerika olur muydu? Cevap hayır olacaktır. Çünkü bu durumda Amerika değil, Quebec, Meksika ya da Brezilya olurdu."*⁵²

Yukarıda görüldüğü üzere açık bir şekilde Anglo-Protestan kültürü üzerine kurulan Amerikan kimliğine yönelik yeni tehdit olarak ise hispanik göçmenler gösterilmektedir. Buna göre Amerika tarihi boyunca güneyinde yer alan Latin ülkelerinden göç almışsa da, Huntington'a göre son on yıllarda çoğu kaçak olarak gelen bu grupların Anglo-Protestan temelde ve liberal değerlerde şekillenen Amerikan kimliğini kabullenmeyen grupların ortaya çıkması ilk kez olmaktadır. Bu bağlamda belirli bölgelerde nüfuslarının yoğunlaşmaları ile Amerikan kimliğinden uzaklaşan grupların Amerikan değerlerini reddetmeye varan bir düzeye gelmeleri⁵³ ve genel olarak artan hispanik nüfus ile meselelerin Amerikan ulusal kimliğini tehdit etmeye başladığı öne sürülmektedir.⁵⁴ Bu bağlamda düşünürün siyah nüfus ve hispanik nüfus arasındaki yaklaşım farkına değinmek faydalı olacaktır. Huntington, siyahların farklılıklarının batılı değerleri benimsemeleri nedeniyle, tüm nüfus yoğunluklarına rağmen bir tehdit olarak görülmemesi gerektiğini, zira Martin Luther King örneğinde olduğu gibi farklılıklarının giderilmesi için çözümü yine Amerikan değerleri içerisinde aradıklarını ifade etmektedir.⁵⁵ Bununla birlikte hispanik nüfusun Amerikan kültü-

52 Samuel Huntington, "Dead Souls: The Denationalization of the American Elite", *The National Interest*, LXXV, 2004, ss. 16-17.

53 Frankfurter Rundschau, "Samuel Huntington ile Mülakat:..."

54 Samuel Huntington, "The Hispanic Challenge", *Foreign Policy*, CXLI, 2004, ss. 30-45.

55 Samuel Huntington, "If Not Civilizations, What?: Paradigms of Post-Cold War World", *Foreign Affairs*, LXXII/5, 1993, s. 190.

rü içerisinde bir çözüm aramadıkları ifade edilmekte ve bu nedenle kimliğe bir tehdit olarak ele alınmaktadır.

Huntington'un bu dönemde tehdit olarak ele aldığı diğer grup ise ulusal kimliklerinden kopmuş ya da kopma durumunda olan Amerikan elitleri olmaktadır. Bu bağlamda oluşan çerçeve içerisinde Amerikan elitlerinin üç temel seçenek arasında kaldığı savunulmaktadır. Bunların birincisi "dünyanın Amerika'yı şekillendirdiği" kozmopolit seçenek, diğeri "Amerikan kurum ve kültürünün dünyayı şekillendirdiği" emperyal seçenek ve son olarak "protestan kültürünün gereklerinin uygulandığı" ulusal seçenek olmaktadır.⁵⁶ Bu bağlamda emperyal seçeneğin başarısız olduğu iması ile günümüzde Amerikan elitlerinin seçiminin geçmişteki gibi izolasyonizm-uluslararasıılık arasında değil, kozmopolitanizm-ulusal politika arasında olacağını savunmaktadır. Bu bağlamda savunulan, Protestan kültürünü içselleştirmiş ulusal kimlik olmaktadır. Zira kozmopolitanizmin ticari anlamda getirisi daha yüksek görünmekle birlikte herkesin kendi alt kimliğine göre hareket etmesine ve böylece Amerikan kimliğinin ortadan kalkarak zamanla ABD'nin sonunu getireceğini savunmaktadır.⁵⁷

Huntington'un bir güvenikleştiren aktör olarak Amerikan ulusal kimliği üzerinden giriştiği güvenikleştirme sürecinin yansımasını Bush ve Trump yönetimlerinde bulduğu değerlendirilmektedir. Bu nedenle inceleme, Cumhuriyetçi yönetimlerdeki Huntington etkisini gözlemlemek ve Bush ile Trump yönetimleri arasındaki devamlılıkları saptamak ile devam etmelidir.

Politik Yansımalar: G.W.Bush ve D.Trump

Huntington'un Trump yönetimine yaptığı etkilerin anlaşılması için öncelikle diğer bir Cumhuriyetçi yönetim olan Bush yönetimine yaptığı etki anlaşılmalıdır. Çünkü Trump yönetimi Huntington'un iddialarının bir kısmının pratikteki uygulaması olan Bush yönetiminin uygulamaları ve bu uygulamalar sonrasında Huntington'un yaptığı bazı güncellemelerin etkisi ile politikalarını şekillendirecektir. Bu kapsamda Huntington'un Amerikan yönetimlerine etkisini yukarıdaki bilgilerin ışığında iki grupta toplamak uygun olacaktır. Bunların ilki bir ötekinin yaratılması ve ikincisi çıkarların ulus aşırı ya da ulus altı gruplarca belirlenmesinin önüne geçilmesidir. Ötekinin kullanılması gerek Bush gerekse Trump yönetimlerinde gözlemlenirken, çıkarların belirleyiciliğinde ulus aşırıcılığa yönelik olumsuz yaklaşım Trump döneminde gözlemlenmektedir. Bu bağlamda Huntington'un çalışmalarının zamanları ile oluşan politikalar arasında da bir paralellik söz konusudur. Düşününün 1991 sonrasında kaleme aldığı yazılar 2000 sonrası dönemi etkilerken, 2000 sonrası yazıları ise 2010 sonrasında etkili olmuştur. Sürekliliği kesintiye uğratan ve Huntington'un mirasından etkilenme oranı düşük olan Obama yönetiminde farklı yönelimlerin olduğu gö-

56 Samuel Huntington, "Dead Souls...", ss.16-17.

57 Ag.m., s.18.

Gaz

Akademik
Bakış

123

Cilt 19
Sayı 37
Kış 2025

rılmaktadır. Bu çerçevede dâhilinde sırasıyla Bush ve ardından Trump üzerinden inceleme yapılması gerekmektedir.

Bush döneminde gözlemlenen en önemli olgu, terörizmi belirli grupların kullandığı bir şiddet stratejisi olarak değil, bir kültürel seçim olarak, genel bir başkaldırı olarak ele almasıdır. Bu bağlamda tehdidi bir saldırgan gruptan Amerikan egemenliğindeki alanlara gelen bir mesele olarak değil, genel bir başkaldırı anlayışı ile Amerika'nın liberal değerlerine yapılan bir saldırı olarak tanımlaması en temel yaklaşımı oluşturmaktadır.

"(...) Bizimki Amerika'nın temsil ettiğinden mutlak şekilde nefret eden kişilere karşı olan bir savaş(...)"⁵⁸

Bu bağlamda teröristler ABD'nin politik etki alanına karşı mücadeleye girmiş politik aktörler olarak değil, temel liberal değerler olan ve ABD tarafından en üst düzeyde temsil edildiği ifade edilen can, mal, ifade ve inanç özgürlüklerini hedef alan kültürel aktörler olarak tanımlanmaktadır.

"Bu yeni düşman bizim özgürlüğümüzü yok etmek ve kendi görüşlerini empoze etmenin peşindedir. Bir yaşama değer veriyoruz; teröristler gaddarca bunu yok ediyorlar. (...) Biz aklımızdakini söylemeye değer veriyoruz; teröristler için bu idam sebebi olabilir. Biz tüm dinlere saygı gösteriyor ve onların ibadetlerini özgürce yapmalarını hoş karşılıyoruz; düşmanımız ise inançlı Müslümanlara dahi nasıl düşüneceklerini ve nasıl ibadet edeceklerini dikte etmek istiyor."⁵⁹

Görüldüğü üzere teröristleri tanımlarken kullanılan ifadeler güvenlik terimleri ile değil demokrasi ve demokrasi karşıtlığı üzerinden ilerlemektedir. Bu bağlamda tam da Huntington'un vurguladığı üzere kendisini sürekli olarak "özgür dünyanın" karşısındaki demokrasi düşmanlarına karşı liberal değerleri savunan ülke olarak konumlandırmış olan ABD, özgür dünyanın yeni tehdidi ile yüzleşmekte olduğunu söyleyerek ülkenin kimliğini de yeniden tanımlamaktadır. Diğer bir deyişle bu yeni "savaşın daha önce Nazizme ve Stalinizme karşı verilmiş savaşlarla aynı olduğu" savunularak,⁶⁰ Amerikalıları farklılıklarını aşarak liberal değerlerin savunucusu Amerikan kimliğinde buluşmaya davet etmektedir. Ayrıca meseleyi demokrasi karşıtlığı üzerinden tanımlamak, Huntington'un ifadesi ile "teokratik eğilimleri nedeniyle gayrimüslimlerle uzlaşmaları olağanüstü zor" olan Müslüman toplumlara "demokrasi götürülmesi" hedefinin de "Bush doktrini" içerisinde kendisine yer bulmasını beraberinde getirecektir.⁶¹

58 George W. Bush, Press Conference by President Bush and President Havel of Czech Republic, <https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/infocus/ramadan/islam.html>, 2001.

59 George W. Bush, President George W. Bush Addresses the Nation, <https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/infocus/ramadan/islam.html>, 2001.

60 Zbigniew Brezizinski, Terrorized by 'War on Terror', <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2007/03/23/AR2007032301613.html>, 2007.

61 The Economist, *Birth of Bush Doctrine?*, <http://www.economist.com/node/1610537>, 2003.

Bush'un yukarıdaki ifadesinde görülen muğlaklığın, diğer bir deyişle düşmanı politik değil kültürel terimlerle açıklama ihtiyacının, düşman yok edildikten sonra kimliğe tehdit oluşturan unsurun da yok olması ihtimalini beraberinde getireceğinden ötürü bir süreklilik yaratma gereksinimine yanıt olarak verildiği değerlendirilmektedir. Bu bağlamda Huntington'un İslam'ı bir bütün olarak ele alarak, daha üst ölçekte tarihsel "doğu-batı" çatışmasına bağlaması, Bush'un terörizmle mücadelesinin kavramsal çerçevesini de oluşturacaktır. Nitekim, tehdit İslam'ı kullanan politik gruplardan ziyade bir bütün olarak İslam dünyasının "küresel bir isyanı" olarak değerlendirilecektir.

*"Terörizme karşı savaş gerçekte küresel İslamcı ayaklanmaya karşı bir seferdir. Bu nedenle söz konusu çatışma için en iyi yaklaşım terörizme karşı savaş değil, ayaklanmaya karşı savaştır. (...) Bu nedenle küreselleşmiş ayaklanmaya karşı (...) yeni bir paradigmaya ihtiyacımız var."*⁶²

Huntington'un medeniyetler çatışması tezi ile örtüşen ve yine Huntington'un tarihsel karşıtlıklarına paralel olarak "ABD'nin dördüncü küresel savaşı" olarak tanımlanan⁶³ yaklaşımlar Bush yönetiminde karşılığını bulmuştur. George W. Bush, düşman tanımını 9/11 saldırılarının aktörü olan El-Kaide örgütünün ötesine götürerek "onları destekleyen tüm hükümetler"⁶⁴ şeklinde muğlak bir noktaya çekmiş, ardından ABD'nin yaptığının bir "haçlı seferi"⁶⁵ olduğunu söyleyecek kadar ileri gitmiştir. Sonrasında bu söyleminden geri adım atılmışsa da, tehdidi bir Amerikan kimliği olarak demokratikliğe karşı yapılandırmış ve üretilen çözüm İslam ülkelerine yönelik geliştirilen Büyük Ortadoğu Projesi (BOP) olmuş, bu projede önerilen çözümlere uygun hareket etmediği değerlendirilen İran ve Irak gibi devletler ise "şer eksenine"⁶⁶ içerisinde anılmaya başlamışlardır.⁶⁷

Özetle Bush dönemi, Huntington'un ötekiye olan ihtiyacı vurguladığı ve İslam özelinde doğuyu adres gösterdiği çalışmalarının yankısının görüldüğü bir dönem olmuştur. Bu bağlamda geliştirilen politikalar ABD'nin uluslararası konumunda ciddi sorunlar yaratsa da, kimlik inşası anlamında işlev kazanmıştır. Ne var ki ABD'nin Bush dönemindeki politika seçimlerinin birçok yönde başarısızlığa uğraması, özellikle Irak işgali sonrası önemli bir tepki dal-

Gaz

Akademik
Bakış

125

Cilt 19
Sayı 37
Kış 2025

- 62 David Kilcullen, *Counterinsurgency*, Hurst and Co. Publishing, Londra 2010, s.166. Aktaran, Mehmet Tanju Akad, *Gayrinizami Savaş*, Kastaş Yayınları, İstanbul 2015, s. 264.
- 63 George Friedman, *Amerika'nın Gizli Savaşı*, çev. Enver Günsel, Pegasus Yayıncılık, İstanbul 2014, ss. 19-40.
- 64 George W. Bush, Address to a Joint Session of Congress and the American People, <https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2001/09/20010920-8.html>, 2001.
- 65 Hürriyet, Bush'tan 'Haçlı Seferi' Yakıştırması, <http://www.hurriyet.com.tr/bushtan-haclli-seferi-yakistirmasi-16285>, 2001.
- 66 George W. Bush, President Delivers State of the Union Address, <https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2002/01/20020129-11.html>, 2002.
- 67 Ne var ki, El Kaide'ye en büyük desteği verdiği düşünülen Suudi Arabistan bu eksene dâhil edilmemiştir.

gası oluşturması, gerek Amerikan kimliği, gerekse öteki konusunda bazı güncellemeleri beraberinde getirecektir. Bu bağlamda Huntington'un yazılarının ikinci dalgasını oluşturan hispanik göçmenler ile küresel ekonomik politikalar yeni tehditler olarak öne çıkarken, kimlik tanımlamasında ise ülkenin ideolojik temellerinden ziyade tarihsel/organik temelleri öne çıkmaya başlamıştır. Bu anlamda görölen yankılanma ise Trump yönetimi dâhilinde ortaya çıkacaktır. Bu kapsamda ilk Trump dönemi, Huntington'un ifadelerini yansıtan çok çarpıcı uygulamaları hayata geçirebilmiştir. İlkın, bir öteki olarak İslam dinini bir politik olgu ele almakla kalmamış, Bush'un söylem ve uygulamalarını aşan bir karşıtlık sergilemiştir. İlk Trump döneminin en önemli farkı bu politikaları dışa dönük olarak değil, ABD'ye dönük olarak uygulamasıdır. İkinci olarak, Trump yönetimi hispanik göçmenler ve küresel ekonomik projeleri de birer tehdit olarak ortaya koymuştur. Bütün bunların sonucunda ilk Trump yönetimi Huntington'un mirasının ikinci dalgasını da kapsayacak bir politika içinde olduğunu savunabilecek bir birikim yapabilmekmiştir.

Trump'ta ötekileştirme ve bunun üzerinden Amerikan kimliğini tanımlama uygulamaları ilk olarak seçim döneminde görölmüştür. Bu bağlamda bir röportajı sırasında *"Bence İslam bizden nefret ediyor"*⁶⁸ diyerek İslam'ı bir bütün olarak –üstelik bir şahısmışçasına- ele alıp, "biz"i tanımlama ihtiyacı bile duymamıştır. Bir beyanatında ise temsilcilerin ülkede neler olduğunu anlayana kadar *"Müslümanların ülkeye girişinin tamamen kapatılması"*⁶⁹ gerektiğini belirtmiştir. Bir konuşmasında ise *"yasadışı hispanik göçmenlerin girişini önlemek üzere Meksika sınırına –masrafını Meksika'ya karşılatıracağı- devasa bir duvar öreceğini"*⁷⁰ ifade etmiştir. Ayrıca 2012 yılındaki bir twitter mesajında "küresel ısınmanın Amerikan üretim sektörünü Çin ile rekabet edemez hale getirmek amacıyla ortaya çıkarıldığını" söylemiş ve 2015 yılında küresel ısınmanın olmadığına dair dalga geçen ifadelerde bulunmuştur.⁷¹ Trump'ın bu ifadeleri önceleri seçimi kazanamayacağı savlarıyla, seçimi kazandıktan sonra ise seçimi kazanmak için yapılmış manevralar savlarıyla yorumlanmıştır. Ne var ki Trump, gerek oluşturduğu kadro gerekse uyguladığı politikalar ile bu önerilerinde kararlı olduğunu göstermiştir.

Bu bağlamda Trump yönetiminde en öne çıkan özellik Huntington'a paralel bir İslam algısı ile söz konusu dini ve mensuplarını bir bütün olarak, bir ideoloji olarak değerlendirmeleridir. Diğer bir deyişle Huntington'un ideoloji-

-
- 68 Anthony Zurer, *What Trump Team Said About Islam*, <http://www.bbc.com/news/world-us-canada-38886496>, 2017.
- 69 Donald Trump, Donald J. Trump Statement On Preventing Muslim Immigration, <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-statement-on-preventing-muslim-immigration>, 2015.
- 70 The Telegraph, Mexico Border Wall: What is Donald Trump Planning, How Much Will It Cost and Who Will Pay For It?, <http://www.telegraph.co.uk/news/0/mexico-border-wall-donald-trump-planning-much-will-cost-will/>, 2017.
- 71 CBS News, 30 of Donald Trump's Wildest Quotes, <http://www.cbsnews.com/pictures/wild-donald-trump-quotes/13/>, 2017.

Gör

lerin yerine medeniyetlerin geçtiği tezinin karar vericiler nezdinde vücut bulmuş halleridir denilebilir. Bu bağlamda Trump'ın ulusal güvenlik danışmanı olan Michael Flynn, yazdığı *The Field of Fight* isimli kitabında İslam dinini açıkça bir ideoloji olarak tanımlamaktadır.

*"Biz şerre sahip insanların mesihçi anlayışla kitleselleştirerek başlattıkları bir dünya savaşındayız ve bu insanların çoğu totaliter bir ideolojiden esinleniyorlar: Radikal İslam."*⁷²

Trump'ın stratejiden sorumlu başdanışmanı Steve Bannon da Flynn'e paralel şekilde İslam'ın *"dünyadaki en radikal din olduğunu"*⁷³ ifade etmekte ve *"İslami faşizme karşı bir küresel savaş"*⁷⁴ içinde bulunduğunu belirtmektedir. Bu bağlamda Bannon bir adım daha ileri giderek, Bush döneminde dahi adı konulmamış bir ifadeye girerek *"ABD içinde bulunan Müslümanların bir beşinci kol durumunda olduklarını"*⁷⁵ ifade etmiştir. Bu bağlamda Trump yönetiminin çarpıcı ifadeleri ile Huntington'un ifadeleri arasındaki benzerlik dikkat çekicidir. Tıpkı bir önceki bölümde aktarıldığı üzere İslam'ın mensuplarına diğer dinler ya da dinlerin mensupları ile uzlaşmaya fırsat vermeyen radikal bir din olarak ele alınması, gerekse İslam'ın ideoloji olarak değerlendirilmesi ve bu doğrultuda küresel savaş başlatması gibi unsurlar Huntington'un ifadelerinin yansımaları olarak günümüze gelmektedir. Yapılan en çarpıcı uygulama ise, yedi tane Müslüman nüfuslu ülkenin⁷⁶ vatandaşlarına ABD'ye 90 gün için giriş yasağı konulması olmuştur.⁷⁷ Bir Başkanlık kararnamesi olarak yürürlüğe konulan bu uygulama dahilinde yasak konulan ülkelerin ABD'ye gelen vatandaşlarının karıştığı ölümlü vaka sayısının sıfır olması⁷⁸ diğer bir dikkat çeken husus durumundadır. Yine de, Bush yönetiminin tehdit olarak algıladığı unsurları 'kaynağında' kurutmak için uluslararası müdahalelere kalkışması anlayışının getirdiği maliyetlerden ders alan, bununla birlikte benzer tehdit algısına sahip olan Trump yönetiminin, bu 'tehdide' karşı kendi sınırlarını güçlendirmek, bu tehdidi sınırlardan sokmamak ve sınırların içinde bir önlem almak yönünde bir tercih kullandığı görülmüştür.

Huntington'un hispanik göçmenlerin Amerikan kimliğine oluşturduğu tehditler ile ilgili görüşlerinin Trump yönetimindeki yansıması Meksika sınırı-

Gaz

Akademik
Bakış

127

Cilt 19
Sayı 37
Kış 2025

72 Aktaran, Gideon Rachman, Trump, Islam and Clash of Civilizations, <https://www.ft.com/content/18eb6c9e-eee2-11e6-930f-061b01e23655>, 2017.

73 Ag.m.

74 Ag.m.

75 Anthony Zurcer, ag.m.

76 Irak, İran, Suriye, Libya, Sudan, Yemen, Somali.

77 The Telegraph, Everything You Need to Know About Donald Trump's 'Muslim Ban', <http://www.telegraph.co.uk/news/2017/01/29/everything-need-know-donald-trumps-muslim-ban/>, 2017.

78 Ag.m

na toplamda 1610 km'yi bulan⁷⁹ bir duvar inşa etme girişiminde görülmektedir. Buna göre ilk olarak göçmen politikalarını içeren seçim vaatleri arasında *"sınırları olmayan bir ulus, ulus değildir"* sloganı ile⁸⁰ duvar inşasını oturtan Trump, göreve gelmesinin ardından 13767 sayılı Başkanlık Kararı ile duvarın inşasına onay vermiştir. Bunun ardından Trump dönemi boyunca, duvarın tamamı değilse de 732 km'lik kısmı inşa edilmiş ve mevcut sınırın bazı kısımları yenilenmiştir. Benzer şekilde yasadışı göçmenlerin kitlesel olarak sınır dışı edilmeleri ve bunun için bir sınır dışı etme gücü oluşturulması önerileri, gelen toplumsal tepkilerden ötürü ilk döneminde hayata geçirilmemiştir.

Huntington'un öne sürdüğü ulus aşırıcı ticaret elitlerinin savunduğu kozmopolit yaklaşıma karşı ulusal ticaret politikalarının öncelenmesini ve böylece ulusal çıkarların belirlenebilmesini içeren karşıtlık ise Trump yönetiminde ulus aşırı anlaşmalardan çekilme yönünde kendisini göstermektedir. Obama döneminde imzalanmış olan Trans Pasifik Ortaklığı anlaşmasından çekilen Trump, iklim değişikliğine karşı çeşitli önlemleri içeren Paris Anlaşması'ndan da çekilmiştir. Aynı zamanda NAFTA anlaşmasının şartlarını da yeniden konuşma sinyali vermiştir. Gerekçe olarak ise, önceleri daha karlı olacağı gerekçesiyle farklı ülkelere kaydırılan işgücünü Amerikan vatandaşları ile değiştirmek ve Amerikan firmalarını daha rekabetçi hale getirmek tezleri sunulmuştur.⁸¹ Bu gelişmeler ise küreselleşme dalgalarının sona mı erdiği soruları ile karşılaşırken, ABD açısından Huntington'un kozmopolit seçeneğine karşı önerdiği ulusal modelin de öne çıkmakta olduğu görülmüştür.

Trump'ın ikinci döneminin ilk ayı, ilk dönemdeki politikaların sahiplenileceği ve daha ileri götürüleceği konusunda önemli sinyaller vermiştir. İlk başkanlık icraatlarından birisi olarak güney sınırında acil durum ilan ederek ülkeye girmek isteyen tüm göçmenleri durdurur.⁸² buna paralel olarak ülkede 11 milyon kadar olduğu hesaplanan⁸³ belgesiz göçmenleri de "silahlı güçlerin yardımı" ile ülkeden geri göndereceğini belirten ve ABD sınırlarında doğan tüm çocukların Amerikan vatandaşı olmasını engelleyeceğini belirten⁸⁴ Trump, ilk

Görüş

- 79 Söz konusu uzunluğu Avrupa, Asya, Avusturya kıtaları üzerine oturarak gösteren grafikler için bkz. Guardian, Trump Signs Order to Begin Mexico Border Wall in Immigration Crackdown, <https://www.theguardian.com/us-news/2017/jan/25/donald-trump-sign-mexico-border-executive-order>, 2017.
- 80 Donald Trump, Immigration-Reform-Trump.pdf, 2018.
- 81 VoA, Trump Withdraws US from 12-Nation Pacific Rim Trade Deal, <http://www.voanews.com/a/trump-set-to-withdraw-from-pacific-rim-trade-deal/3687969.html>, 2017.
- 82 Ekotürk, İkinci Trump Dönemi Başladı. İlk İcraat: Güney Sınırında Acil Durum, <https://www.ekoturk.com/haberler/ikinci-trump-donemi-basladi-ilk-icraatlarini-tek-tek-acikladi/>, 2025.
- 83 Al Jazeera, What Has Donald Trump Promised To Do On Day One Of His Second Term?, <https://www.aljazeera.com/news/2025/1/18/what-has-donald-trump-promised-to-do-on-day-one-of-his-second-term>, 2025
- 84 Halihazırda bu kararname hakkında yürütmeyi durdurma vardır. Amerikan İç Savaşından beri bir anaysal hak olarak tanımlanan doğumla vatandaşlık hakkının Başkanlık Kararnamesi ile

dönemdeki göç ve kimlik politikalarını bu kez çok daha kapsamlı ve sıkı şekilde uygulayacağını sinyallerini vermiş durumdadır.

Süreklilik gösteren bir diğer erken icraat, ilk döneminde yedi ülkeye karşı uyguladığı ve Biden döneminde iptal edilen seyahat yasağını yeniden başlatacağına dair açıklaması olmuştur.⁸⁵ Benzer şekilde, ABD'nin Obama döneminde imzacı olduğu, ilk Trump döneminde çekildiği, Biden döneminde yeniden imzaladığı iklim değişikliğine karşı Paris Çerçeve sözleşmesinden yeniden çekilmesi⁸⁶, politikaların benzer temelden ilerleyeceğini göstermektedir.

Ekonomik elitlere karşı ulusal çıkarlar temelindeki politika ise uygulanan ticaret kotaları ve yasal engeller ile erken dönemden sinyallerini veren diğer bir yön olmuştur. Çin'e karşı halihazırda yürüyen önlemlerin ötesinde Çin'den yapılacak tüm ithalatlara yüzde on, Kanada ve Meksika'dan yapılacak ithalatlara ise yüzde yirmi beş gümrük vergisi ödetmek için ekonomik acil durum ilan eden,⁸⁷ rekabet olan alanlardaki korumacılık çabasını bir 'ulusal güvenlik durumu' olarak tanımlayan Trump yönetimi, bu konuda da süreklilik göstereceğini ortaya koymuştur.

Sonuç

George W. Bush yönetiminin terörle mücadele konsepti içerisinde İslam'a yüklediği anlam, genel anlamda bir dış politika manivelası olduğu yönünde eleştirilerle karşılaşmış ve Bush politikalarının başarısız olması sonrasında bu söylem ve uygulamaların bir daha uygulanmasının beklenmediği öne sürülmüştür. Ne var ki Trump yönetiminde Bush benzeri bir uluslararası müdahalecilik yaklaşımı gözlemlenmemesine rağmen, İslam dinine yüklenen anlamın daha güçlü şekilde ifade edilmesi, bir sürekliliği ortaya koymaktadır. Bu çalışmada, sürekliliği sağlayan ana unsurun toplumsal güvenlik arayışı olduğu ve Huntington'un bu arayışı en sistematik şekilde yapan aktörlerden birisi olarak bir anahtar işlevi görebileceği savunulmuştur. Bu bağlamda düşünürün toplumsal güvenlik adına bir öteki aramasının, bu ötekiyi İslam'da, doğu toplumlarında, hispaniklerde ve ulus aşırıcı ticaret elitlerinde bulmasının yankısını Bush ve Trump yönetimlerinde bulduğu saptanmıştır. Benzer şekilde Amerikan kimliğini tanımlarken öncelikle öne çıkardığı demokrasi savunucusu libe-

iptal edilip edilemeyeceğine dair tartışmalar Amerikan kamuoyunda devam etmektedir.

85 Independent Türkçe, Trump'tan Müslümanlara Yönelik Seyahat Yasağını Geri Getirme Vaadi, <https://www.indyturk.com/node/745513/dünya/trumptan-müslümanlara-yönelik-seyahat-yasağını-geri-getirme-vaadi>, 2024.

86 Gazete Oksijen, Los Angeles'in Kül Olmasına Rağmen: Trump'ın İlk İcraatı Paris Anlaşmasından Çekilmek, <https://gazeteoksijen.com/surdurulebilir-yasam/los-angeles-kul-olduktan-sonra-trumpin-ilk-icraati-paris-anlasmasindan-cekildi-233228>, 2025.

87 Anadolu Ajansı, Trump'ın Başlattığı Ticaret Savaşı Alevleniyor, <https://tr.euronews.com/2025/02/03/trumpin-baslattigi-ticaret-savasi-alevleniyor-kanada-ve-meksikadan-misilleme>, 2025.

Gaz

Akademik
Bakış

129

Cilt 19
Sayı 37
Kış 2025

ral kimliğin Bush döneminde, Protestan kültürüne dayalı ulusal kimliğin ise Trump döneminde vurgulandığı savunulmuştur.

Bu bağlamda benzerlik gösteren ortak noktalar olarak İslam'a bir din olmasının ötesinde yüklenmek istenen ideolojik misyon, bu misyon dahilinde İslam'ın uzlaşmaz bir düşünüş şeklini aşıladığına dair inanç, İslam dünyasını bir bütün olarak, mezhepsel, ulusal ve diğer tüm farklılıkları eriten küresel bir tavır olarak gören yaklaşım ve nihayetinde İslam dünyasının batı dünyasına küresel bir savaş başlatması/başlatma ihtimali sıralanabilir. Huntington'un yazılarında görülen evrime paralel olarak Trump yönetimi hispanik göçmenler ve küreselleşmenin ekonomik etkileri kapsamında da düşünürün mirasından faydalanmış görünmektedir.

Bu sürekliliğe parantez açan Obama yönetimi, radikal İslam veya İslami terör gibi ifadeleri kullanmaktan kaçınması, ayrıca İslam dünyasını bir bütün olarak ele almayarak radikal akımlara karşı Müslüman nüfuslu ülkelerle işbirliğine gitmesi, Şii-Sünni ayrımını göz önünde bulundurarak bir denge arayışına gitmesi gibi politikalarıyla farklılık yaratmıştır. Bu bağlamda TPP, Paris Anlaşması gibi anlaşmaların dışında TTIP gibi girişimlere de başlamıştır. Bununla birlikte Obama yönetiminin söz konusu politikalarının Trump tarafından büyük bir hata olarak değerlendirilmesi ve IŞİD'in kurucusu olarak Obama'yı sayması seçim sürecini şekillendirmiştir. Benzer şekilde ticaret anlaşmalarına da büyük bir tepkiyle yaklaşılarak iptali için harekete geçilmiştir. Cumhuriyetçilerin iktidarda olmadıkları dönemde gösterdikleri bu eleştirel tavır, tıpkı uygulamaları gibi Huntington'un görüşleri ile paralellik taşımaktadır. Gerek küreselleşme sürecinin ulusal politika belirlemeyi imkansızlaştırması eleştirileri, gerek terör örgütlerine İslam perspektifinden bakılmamasının yeni örgütler yaratması eleştirileri, Obama dönemindeki politika farklılığında bile Huntington'un mirasını paylaşanların bir sürekliliği koruduklarını göstermektedir. Nitekim, yukarıda da ele alındığı üzere, Trump döneminin ilk ayı bu sürekliliğe örnek teşkil eden çok sayıda uygulama ile geçmiştir.

Bu nedenle Trump döneminin tıpkı Bush döneminde olduğu gibi karışıklıklar ve ötekiler üzerinden ilerlemesinin tepkisel ve dönemsel bir durum olmadığı değerlendirilmektedir. Bu bağlamda Huntington'un savunduğu üzere Amerikan kimliği organik bir temele oturmamış veya yeni bir düşman bulunmadığı sürece ötekilere yönelik söylem ve politikaların sürmesi -terör eylemi yapabilecek örgütler yenilse dahi- sürpriz olmayacaktır. Nitekim Bush dönemindeki gibi dışarıya yönelik değil, aksine içeriye yönelik bir politikaya girişildiğinden, ikinci Trump döneminde yeni kimlik konumlandırmasının netleştirilmesi adına ötekinin vurgulanması daha sert bir şekilde yapılabilir; kitlesel sınırdışı faaliyetleri ve güvenlikleştirme söylemlerinin genişletilmesi gözlemlenebilir. Üstelik seçimlerde yalnızca başkanlığı değil, aynı zamanda -en azından bir sonraki Kongre seçimlerine kadar- yasamayı da kontrolü altına alması, bir

Görüş

önceki döneminde kendisini 'total ördek'⁸⁸ durumuna düşüren ve istediği bazı uygulamaları geçirmesini engelleyen engellerin de ortadan kalktığını ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda Trump'ın kurduğu kabinenin Huntington mirasını sahiplenen ve bu kez Trump'ın tercihlerine büyük bir direnç göstermeden uygulayacak kişilerden oluşması, bu politik dönüşümün etkilerinin kısa zamanda görüleceği anlamına gelmektedir. Bütün bu yönlerden bakıldığında Trump'ın ikinci döneminin izleyeceği yolu anlamak için Huntington'un çalışmalarının bir yol gösterici olarak kullanılabileceği değerlendirilmektedir.

Amerikan toplumunu bir arada tutmak adına ABD'nin yalnızca iç politikasına değil dış politikasına da etki yapacağı kesin olacak bu söylem ve politikaların D. Tusk'ın ifade ettiği gibi ABD'nin 70 yıllık politikalarından geri dönüş anlamına gelip gelmeyeceği, Trump yönetiminin bu etkiyi bilinçli olarak ele alıp almadığı ve yeniden içe dönüp güçleneceği bir çeşit neo-izolasyonizmi hedefleyip hedeflemediği, iki dönemi karşılaştırarak anlaşılabilir ve verilerini ilerleyen yıllarda elde edecek başka bir çalışmanın konusudur.

Kaynakça

- ALJAZEERA (2025), What Has Donald Trump Promised To Do On Day One Of His Second Term?, <https://www.aljazeera.com/news/2025/1/18/what-has-donald-trump-promised-to-do-on-day-one-of-his-second-term>, Erişim Tarihi: 08.02.2025.
- ANADOLU AJANSI (2025), Trump'ın Başlattığı Ticaret Savaşı Alevleniyor, <https://tr.euronews.com/2025/02/03/trumpin-baslattigi-ticaret-savasi-alevleniyor-kanada-ve-meksikadan-misilleme>, Erişim Tarihi: 08.02.2025.
- ARENDs Frederik, "Homeros'dan Hobbes ve Ötesine: "Güvenlik" Kavramının Avrupa Geleneğinde ki Boyutları", *Uluslararası İlişkiler*, VI/22, 2009, ss. 3-33.
- AYDIN Mustafa, Sinem Açıkmeşe. "İslam Örneğinde Küreselleşen Dünyada Kimliğe Dayalı Güvenlik Tehditleri", Mustafa Aydın et al. (Der.), *Uluslararası İlişkilerde Çatışmadan Güvenliğe*, Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2012, ss. 117-130.
- BACEVIC, Andrew J. "Neues Rom, Neues Jerusalem" Irich Speck ve Natan Sznaider (Der.), *Empire America: Perspektiven Einer Neuen Weltordnung*, Deutsche Verlag, Münih 2003.
- BAUMAN, Zygmund. *Küreselleşme*, (Çev. A. Yılmaz), Ayrıntı Yayınları, İstanbul 2010.
- BELL, Daniel. "The World and the United States in 2013", *Deadlus*, CXVI/3, 1987, ss. 1-32.
- BREZİZİNSKİ, Zbigniew (2007), "Terrorized by 'War on Terror'", <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2007/03/23/AR2007032301613.html>, Erişim Tarihi: 21.02.2017.
- BRAUCH, Hans Günter, "Güvenliğin Yeniden Kavramsallaştırılması: Barış, Güvenlik, Kalkınma ve Çevre Kavramsal Dörtlüsü", *Uluslararası İlişkiler*, V/18, 2008, ss.1-47.
- BROWNSTEİN Ronald, Leah Askarinam (2016), "Can Trump Afford to Betray Anti-Immigrant Voters", <https://www.theatlantic.com/politics/archive/2016/08/will-trump-break-with-the-anti-immigrant-voters-who-helped-him-win-the-primary/497816/>, Erişim Tarihi: 10.01.2017.
- BUSH, George W. (2001), "Press Conference by President Bush and President Havel of Czech Republic", <https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/infocus/ramadan/islam.html>, Erişim Tarihi: 23.01.2017.
- BUSH, George W. (2001), "President George W. Bush Adresses the Nation", [88 Amerikan seçim sisteminde yürütmenin bir partide, yasamanın diğer partide olduğu durumun Amerikan siyasi kültüründeki yaygın kullanımı.](https://georgewbush-</p></div><div data-bbox=)

Gaz

Akademik
Bakış

131

Cilt 19
Sayı 37
Kış 2025

- whitehouse.archives.gov/infocus/ramadan/islam.html, Erişim Tarihi: 23.01.2017.
- BUSH, George W. (2001), "Address to a Joint Session of Congress and the American People", <https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2001/09/20010920-8.html>, Erişim Tarihi: 23.01.2017.
- BUSH, George W. (2002), "President Delivers State of the Union Address", <https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2002/01/20020129-11.html>, Erişim Tarihi: 23.01.2017.
- BUZAN Barry, Jaap de Wilde, Ole Weaver. *Security: A New Framework For Analysis*, Lynne Rienner Publishers, Londra 1998.
- CAMOUS Thierry. *Doğular Batılar: Yirmi Beş Asırlık Savaş*, (Çev. Hande Güreli), Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul 2011.
- CBS NEWS (2017), "30 of Donald Trump's Wildest Quotes", <http://www.cbsnews.com/pictures/wild-donald-trump-quotes/13/>, Erişim Tarihi: 15 Mart 2017.
- CHAMPELL, Alexia F. (2017), "Trump's Protectionist Economic Plan is Nothing New", <https://www.theatlantic.com/business/archive/2017/01/trumps-protectionist-economic-plan-is-nothing-new/512585/>, Erişim Tarihi: 21.02.2017.
- CLAUSEWITZ, Carl von. *Savaş Üzerine*, (Çev. Selma Koçak), Doruk Yayınları, İstanbul 2015.
- ECONOMIST (2016), "America's Allies are Preparing for a Bumpy Ride", <http://www.economist.com/news/international/21711881-donald-trumps-victory-has-shaken-countries-depend-america-security-and>, Erişim Tarihi: 08.01.2017.
- ECONOMIST (2003), "Birth of Bush Doctrine?", <http://www.economist.com/node/1610537>, Erişim Tarihi: 21.02.2017.
- EKOTÜRK (2025), İkinci Trump Dönemi Başladı. İlk İcraat: Güney Sınırında Acil Durum, <https://www.ekoturk.com/haberler/ikinci-trump-donemi-basladi-ilk-icraatlarini-tek-tek-acikladi/>, Erişim Tarihi: 08.02.2025.
- FRIEDMAN, George. *Amerika'nın Gizli Savaşı*, (Çev. Enver Günsel) Pegasus Yayıncılık, İstanbul 2014.
- FUKUYAMA, Francis. "The End of History?", *National Interest*, Sayı XVI, 1989, ss.3-18.
- FUKUYAMA, Francis (2016), "Trump and American Political Decay", <https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/2016-11-09/trump-and-american-political-decay>, Erişim Tarihi: 09.01.2017.
- FUKUYAMA, Francis (2014), "American power is Waning Because Washington Won't Stop Quarrelling", <https://newrepublic.com/article/116953/american-power-decline-due-partisanship-washington>, Erişim Tarihi: 27.02.2017.
- GAZETE OKSİJEN (2025), Los Angeles'in Kül Olmasına Rağmen: Trump'ın İlk İcraatı Paris Anlaşmasından Çekilmek, <https://gazeteoksijen.com/surdurulebilir-yasam/los-angeles-kul-olduktan-sonra-trumpin-ilk-icraati-paris-anlasmasindan-cekildi-233228>, Erişim Tarihi: 08.02.2025.
- GIDDENS, Anthony. *Sosyoloji*, (Çev. Hüseyin Özel), Kırmızı Yayınları, İstanbul 2008.
- GUARDIAN (2017), "Trump Signs Order to Begin Mexico Border Wall in Immigration Crackdown", <https://www.theguardian.com/us-news/2017/jan/25/donald-trump-sign-mexico-border-executive-order>, Erişim Tarihi: 22.02.2017.
- GUARDIAN (2017), "Trump Withdraws From Trans-Pacific Partnership Amid Flurry of Orders", <https://www.theguardian.com/us-news/2017/jan/23/donald-trump-first-orders-trans-pacific-partnership-tpp>, Erişim Tarihi: 23.02.2017.
- HUNTINGTON, Samuel. "American Ideals versus American Institutions", *Political Science Quarterly*, XCVII/1, 1982, ss. 1-37.
- HUNTINGTON, Samuel, "Demokrasinin Yönetilemezliği", *Avrasya Dosyası*, I/1, 1994.
- HUNTINGTON, Samuel. "Clash of Civilizations?", *Foreign Affairs*, LXXII/3, 1993, ss. 22-49.
- HUNTINGTON, Samuel. "The West is Unique, Not Universal", *Foreign Affairs*, LXXVI/6, 1996, ss. 28-46.
- HUNTINGTON, Samuel. "The Erosion of American National Interests", *Foreign Affairs*, LXXVI/5, 1997, ss. 28-49.

Gaz

Trump'ın İkinci Dönemini Anlamak:
Huntington'un Güvenlikleştirme Çabaları Yol Gösterebilir mi?

- HUNTINGTON, Samuel, "Dead Souls: The Denationalization of the American Elite", *The National Interest*, Sayı LXXV, 2004, ss. 5-18.
- HUNTINGTON, Samuel, "The Hispanic Challenge", *Foreign Policy*, Sayı CXLI, 2004, ss. 30-45.
- HUNTINGTON, Samuel, "If Not Civilizations, What?: Paradigms of Post-Cold War World", *Foreign Affairs*, LXXII/5, 1993, ss. 186-194.
- İNDEPENDENT TÜRKÇE (2024), Trump'tan Müslümanlara Yönelik Seyahat Yasağını Geri Getirme Vaadi, <https://www.indyturk.com/node/745513/dünya/trumptan-müslümanlara-yönelik-seyahat-yasağını-geri-getirme-vaadi>, (08.02.2025).
- KENNEDY, Paul. *Büyük Güçlerin Yükseliş ve Düşüşleri*, (Çev. Birtane Karanakçı), İş Bankası Yayınları, İstanbul 2015.
- KILCULLEN, David. *Counterinsurgency*, Hurst and Co. Publishing Londra 2010.
- MUNKLER, Herfried. *İmparatorluklar*, (Çev. Zehra Aksu Yılmaz), İletişim Yayınları, İstanbul 2012..
- MOSHER, Dave, Gould Skye (2017), "How Likely Are Foreign Terrorists to Kill Americans? The Odds May Surprise You", <http://www.businessinsider.com/death-risk-statistics-terrorism-disease-accidents-2017-1>, Erişim Tarihi: 4 Şubat 2017.
- NPQ TÜRKİYE, "Samuel Huntington ile Mülakat: Müslüman-Konfiçyusçu Bağlantısı", II/7, ss. 22-26.
- NYE, Joseph S. *Amerikan Gücünün Paradoksu*, (Çev. Gürol Koca), Literatür Yayınları, İstanbul 2003.
- NYE, Joseph S. *Amerikan Yüzyılı Bitt mi?*, (Çev. Burç Beşgül), Uluslararası İlişkiler Kütüphanesi adına Röle Akademik Yayıncılık, İstanbul 2016.
- NYE, Joseph S. "Küreselleşme ve Amerikan Gücü", David Held ve Anthony McGrew (Der.), *Küresel Dönüşümler*, (Çev. Cemil Boyraz), Phoenix Yayınevi, Ankara 2008.
- RACHMAN, Gideon (2017), "Trump, Islam and Clash of Civilizations", <https://www.ft.com/content/18eb6c9e-eee2-11e6-930f-061b01e23655>, Erişim Tarihi: 14.03.2017.
- THE TELEGRAPH (2017), "Mexico Border Wall: What is Donald Trump Planning, How Much Will It Cost and Who Will Pay For It?", <http://www.telegraph.co.uk/news/0/mexico-border-wall-donald-trump-planning-much-will-cost-will/>, Erişim Tarihi: 12 Mart 2017.
- THE TELEGRAPH (2017), "Everything You Need to Know About Donald Trump's 'Muslim Ban'", <http://www.telegraph.co.uk/news/2017/01/29/everything-need-know-donald-trumps-muslim-ban/>, Erişim Tarihi: 17.03.2017.
- THE WHITE HOUSE (2017), "Executive Order: Border Security and Immigration Enforcement Improvements", <https://www.whitehouse.gov/the-press-office/2017/01/25/executive-order-border-security-and-immigration-enforcement-improvements>, Erişim Tarihi: 22.02.2017.
- TILLY, Charles. *Zor, Sermaye ve Avrupa Devletlerinin Oluşumu*, (Çev. Kudret Emiroğlu), İmge Yayınevi, Ankara 2001.
- TRUMP, Donald (2017), "Donald J. Trump Statement On Preventing Muslim Immigration", <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-statement-on-preventing-muslim-immigration>, Erişim Tarihi: 01 Mart 2017.
- TRUMP, Donald (2017), *Immigration Plan That Will Make America Great Again*, <https://assets.donaldjtrump.com/Immigration-Reform-Trump.pdf>, Erişim Tarihi: 22.02.2017.
- VoA (2017), *Trump Withdraws US from 12-Nation Pacific Rim Trade Deal*, <http://www.voanews.com/a/trump-set-to-withdraw-from-pacific-rim-trade-deal/3687969.html>, Erişim Tarihi: 24.02.2017.
- WEAVER, Ole. "Securitization and Desecuritization", R.D. Lipschutz (Der.) *On Security*, Columbia University Press, New York 1995, ss.46-87.
- WAEVER, Ole. "Toplumsal Güvenliğin Değişen Gündemi", *Uluslararası İlişkiler*, V/18, 2008, ss.151-178.
- WOLFERS, Arnold. "National Security as an Ambiguous Symbol", *Political Science Quarterly*, LXVII/4 1952, ss. 481-502.
- YILMAZ, Murat. *Medeniyetler Çatışması*, Vadi Yayınları, Ankara 2005.
- ZURCER, Anthony (2017), "What Trump Team Said About Islam", <http://www.bbc.com/news/world-us-canada-38886496>, Erişim Tarihi: 01 Mart 2017.

Gazi

Akademik
Bakış

133

Cilt 19
Sayı 37
Kış 2025

Extended Abstract

This study aims to utilize Huntington's post-Cold War works to better understand the security policies that could be implemented during Trump's second term. To achieve this, the study first examines the transformation of the concept of security within the process of globalization. In this context, it highlights the importance of the concept of "securitization," which emerged prominently in the post-Cold War era, and emphasizes the interaction between speech-act producers and discourse receivers during this period. Secondly, it focuses on Huntington's efforts to securitize issues within the U.S., analyzing his post-Cold War works to uncover the concepts through which he developed his arguments, how he defined "us" and "others," and how he approached perceived threats as a result. Lastly, the study evaluates how Huntington's securitization efforts resonated in policymaking, thereby shedding light on Trump's security policies. This final stage not only examines the Trump administration but also the Bush administration to identify parallels between Huntington's emphases and the political rhetoric and practices of these administrations.

The first phase of the study, examining the globalization-security interaction, identifies a key observation: the globalization process has blurred the boundaries between the national and the societal, leading to a divergence of identity from the national domain. Multilayered identities, once assumed to be unified under a national identity, began to separate outside or even in conflict with the national sphere, making the question of "Who are we?" a central issue. It is argued that this questioning of societal identity has simultaneously triggered a struggle over threats to the societal sphere, thereby positioning "societal security" as a significant political factor. The study underscores the global shaping influence of securitization processes initiated through the construction of "referent objects" and appeals to "audiences" in response to questions such as "Who are we?" and "What is under threat?" within the contestation of defining societal identities.

The second phase of the study centers on Huntington's securitization process. Building on Huntington's observation that the U.S. has always answered the question of "Who are we?" by identifying an "other," the study argues that Huntington saw the post-Cold War era as a period requiring the identification of this new "other." It finds that Huntington's "Clash of Civilizations" thesis framed "us" and "the other" as the West versus the rest, constructing societal security around the defense of liberal values led by the U.S. This construction later evolved to portray global corporations prioritizing transnational interests and large-scale migration flows as threats undermining America's values-based national identity.

The third phase explores the reflections of these securitization efforts in implemented policies. It finds that the first part of Huntington's securitization, encapsulated in the "Clash of Civilizations?" thesis, was adopted by the Bush administrations, while the second part, which highlighted threats from transnational elites and immigrants, was embraced and operationalized by the Trump administration. To substantiate this, the study examines the statements and actions of key figures in the Bush and Trump administrations, analyzing how they addressed the threat perceptions emphasized in Huntington's works.

As a result of these three phases, the study concludes that Huntington's discourse and threat perceptions played a significant role in shaping the security policies of the Trump administration. Additionally, understanding this security perspective can provide insights into the factors underlying both the potential policies of a new Trump term and the American electorate's inclination toward Trump.

Göz